

Møtedato: 24. oktober 2023

Vår ref.:

2023/448-7

Saksbehandler:

Hansen/Tidemann/Monsen

Dato:

18.10.2023

Styresak 117-2023**Budsjett 2024, foretaksgruppen – rammer og føringer***Saksdokumentene var ettersendt***Forslag til vedtak**

Styret i Helse Nord RHF inviteres til å fatte følgende vedtak:

1. Styret i Helse Nord RHF viser til *styresak 87-2023 Økonomisk langtidsplan 2024-2027 - inkl. rullering av investeringsplanen 2024-2031* (styremøte 27. juni 2023). Faglige føringer i økonomisk langtidsplan skal ligge til grunn for virksomheten i 2024.

2. Resultatkrav for 2024 vedtas slik:

Helse Nord RHF/styrets disposisjon	+ 143 mill. kroner
Finnmarkssykehuset HF	+ 10 mill. kroner
Universitetssykehuset Nord-Norge HF	+ 40 mill. kroner
Nordlandssykehuset HF	+ 5 mill. kroner
Helgelandssykehuset HF	+ 47 mill. kroner
Sykehusapotek Nord HF	+ 1 mill. kroner
Helse Nord IKT HF	0 mill. kroner
Sum	+ 246 mill. kroner

3. Basisrammen for 2024 fastsettes mellom helseforetak og formål slik (i 1000 kr):

Sum av Basisramme	Kolonneetiketter						
Radetiketter	Finnmark	UNN	NLSH	Helgeland	RHF		Totalsum
Ambulanse	219 590	385 888	270 878	168 386	596 757		1 641 499
Pasientreiser	301 872	249 771	296 777	172 135	34 075		1 054 630
Psykisk helse	363 251	1 218 733	957 528	329 946	134 950		3 004 409
TSB (rus)	32 378	172 996	70 687	34 059	163 865		473 986
Somatikk	1 042 693	4 062 864	2 143 516	1 031 454	726 343		9 006 869
Overgangsordninger	35 527	283 184	93 292	29 608			441 611
Kapital	160 333	417 175	373 556	104 016	136 618		1 191 697
Felleskostnader/adm					388 635		388 635
Totalsum	2 155 645	6 790 610	4 206 234	1 869 605	2 181 243		17 203 337

Øvrige inntekter fastsettes i tråd med vedlegg 1 i utredningen til denne styresaken.

4. Styret vedtar oppdatert investeringsplan 2023-2031 i tråd i utredningen til denne saken.

5. Styret gir adm. direktør fullmakt til å justere investeringsrammer mellom prosjekter og mellom Helse Nord RHF og Helse Nord IKT HF innenfor vedtatte rammer for IKT-området.

Bodø, 18. oktober 2023

Marit Lind
administrerende direktør

Formål

Formålet med denne styresaken er å:

1. redegjøre for konsekvenser av forslag til statsbudsjett 2024
2. foreslå saldering av budsjett 2024
3. vedta økonomiske resultatkrav for 2024
4. vedta andre mindre justeringer av økonomiske rammer

Styresaken bidrar til å oppfylle Helse Nords strategi gjennom å gi presise rammebetingelser og føringer som grunnlag for god virksomhetsstyring.

Beslutningsgrunnlag

1. Konsekvenser av forslag til statsbudsjett 2024

Økonomiske rammebetingelser

I sum medfører forslag til statsbudsjett 2024 om lag 100 mill. kroner mindre frie inntekter enn lagt til grunn i *styresak 87-2023 Økonomisk langtidsplan 2024-2027 - inkl. rullering av investeringsplanen 2024-2031* (styremøte 27. juni 2023). Det bevilges samtidig særskilte tilskudd på til sammen 100 mill. kroner som skal gå til tre ulike tiltak i Helse Nord; omstilling og samhandling, beredskap i Kirkenes og videreutvikling av spesialisthelsetjenester i Alta.

Oppdatering av befolkningstall og andre kriterieverdier i nasjonal inntektsmodell reduserer bevilgningen til Helse Nord isolert sett. Nedgangen utgjør 141 mill. kroner for 2024 og den utgjorde 118 mill. kroner for 2023 (se tabell nedenfor). Nord-Norge har over tid hatt en relativt lavere befolkningsvekst sammenlignet med andre regioner, og de siste årene en faktisk nedgang i antall innbyggere. Samtidig er det vekst i Sør- og Vest-Norge som medfører at andelen ressurser til Helse Nord reduseres. Trekket i inntektsfordelingen for 2024 er isolert sett 41 mill. kroner mer enn de 100 mill. kroner som var lagt til grunn i planen. Basert på Statistisk sentralbyrås befolkningsprognoser antas det at denne utviklingen med stor omfordeling fra Helse Nord kommer til å fortsette.

år	Trekk nasjonal modell
2024	-141 309,00
2023	-118 693,00
2022	-95 666,00
2021	-41 514,00
2020	-44 069,00
2019	-32 248,00

Pensjonskostnadene i Helse Nord reduseres med 12 mill. kroner fra vedtatt budsjett 2023, mens basisrammen reduseres med 71 mill. kroner. Dette skyldes at pensjonskostnadene nasjonalt reduseres med om lag 600 mill. kroner, og reduksjon av basisrammen fordeles etter inntektsmodellen. Samlet medfører dette en omfordeling fra Helse Nord på om lag 200 mill. kroner.

Bevilgning til aktivitetsvekst til spesialisthelsetjenesten demper konsekvensene for 2024. Helse Nord har i plan lagt til grunn 160 mill. kroner, mens det foreslås at vi mottar 193 mill. kroner.

De regionale helseforetakene vil få i oppdrag at ventetiden skal reduseres sammenlignet med 2023.

Det stilles fremdeles effektiviseringskrav til sektoren, om lag 30 mill. kroner for foretaksgruppen.

Forslag til statsbudsjett medfører stramme rammebetingelser og endrer ikke behovet for det pågående arbeidet med vurdering av funksjons- og oppgavedeling i foretaksgruppen.

Særskilte tilskudd

Helseregionene er styrket med 110 mill. kroner, hvorav Helse Nord får 13,6 mill. kroner for å styrke døgnbehandling innen psykisk helsevern, med særlig vekt på barn og unge og de med alvorlige psykiske lidelser. Bevilgningen holdes sentralt fram til vi har gjort vurdering av hvor det er hensiktsmessig å styrke kapasiteten.

Regjeringen har foreslått følgende særskilte bevilgninger til Helse Nord:

- 40 mill. kroner i samhandlings- og omstillingstilskudd til Helse Nord RHF.
- 35 mill. kroner til beredskap og akutt-tjenester ved Kirkenes sykehus, hvorav 15 mill. kroner er en videreføring av midler bevilget i revidert nasjonalbudsjett for 2023.
- 25 mill. kroner til videreutvikling av spesialisthelsetjenester i Alta.

Midlene til Kirkenes og Alta foreslås tildelt Finnmarkssykehuset. Helse Nord RHF vil komme tilbake til føringer i styringskrav og rammer/oppdragsdokument for 2024.

Midlene til samhandling og omstillingstilskudd legges sentralt foreløpig.

2. Saldering av budsjett 2024

Avviket fra budsjettforutsetningene på om lag 100 mill. kroner foreslås dekket inn slik:

• Økt budsjett for netto renteinntekter i Helse Nord RHF	30 mill. kroner
• Udisponert i økonomisk langtidsplan for 2024	32 mill. kroner
• Fjerning av budsjettpost for omstillingsarbeidet	10 mill. kroner
• Redusert overskudd i Helse Nord RHF	28 mill. kroner

Som følge av forventet høyt rentenivå i 2024, vil det gi et økonomisk handlingsrom. I planforutsetningene fra juni var det 32 mill. kroner udisponert. Det var også satt av 10 mill. kroner til arbeidet med funksjons- og oppgavedeling. Denne budsjettposten foreslås tatt bort i lys av bevilgningen på 40 mill. kroner til samhandlings- og omstilling fra HOD. Resterende avvik foreslås løst ved å redusere sentralt overskudd med 28 mill. kroner fra 171 mill. kroner til 143 mill. kroner.

3. Økonomiske resultatkrav for 2024

Resultatkrav

I foretaksmøter i sykehusforetakene 16. mars 2023 ble det i sak 9-2023 Budsjett 2023 – justering av rammer nr. 1 vedtatt følgende:

For å sikre økonomisk bærekraft i 2023 og i økonomisk langtidsplan skal

NN HF:

- a) innen utgangen av april 2023 styrebehandle budsjett 2023 på nytt i tråd med de nye forutsetningene. Budsjettet skal vedtas med en komplett og oppdatert risikovurdert omstillingsplan for 2023.*
- b) gjennomføre nødvendig omstilling slik at helseforetaket i 2024 har økonomisk bærekraft for å håndtere drift og investeringer.*
- c) innen utgangen av april 2023 fremlegge bærekraftsanalyse og forslag til økonomisk langtidsplan for perioden 2024 – 2031, hvor år 2024 er innrettet slik at drift og investeringer er i balanse innenfor tilgjengelige rammer.*

Resultatkravene til helseforetakene ble vedtatt i styresak 87-2023 Økonomisk langtidsplan 2024-2027 - inkl. rullering av investeringsplanen 2024-2031 (styremøte 27. juni 2023) og foreslås opprettholdt.

Sentralt overskudd foreslås redusert i budsjettsalderingen.

Helseforetakenes omstillingsbehov 2024

Sykehusforetakene har foreløpig anslått ett samlet omstillingsbehov for 2024 til om lag 900 mill. kroner som utgjør ca. 4,5 prosent av driftsinntektene i sykehusforetakene. Forslag til statsbudsjett 2024 endrer ikke rammebetingelser fra dette driftsnivået i helseforetakene nevneverdig.

Helseforetakene skal som vanlig i løpet av desember 2023 styrebehandle sine budsjetter.

4. Andre endringer fra økonomisk langtidsplan

Endringer investeringsplan

Det foreslås følgende mindre justeringer av investeringsplanen:

- 40,5 mill. kroner til investeringer hos Helse Nord IKT (nettverksutstyr i nye Hammerfest sykehus og Nye Narvik sykehus). Dette er investeringer som dekkes av Helse Nord IKT og har ikke vært inkludert i rammene til byggeprosjektene. Økningen innebærer at samlet likviditet reduseres noe.
- 0,8 mill. kroner til Sykehusapotek Nord til mindre investeringer.
- Øvrige forhold er tekniske justeringer av rammer mellom Helse Nord RHF, Helse Nord IKT og byggeprosjektene ved Finnmarkssykehuset Hammerfest og UNN Narvik.

Endringer driftsrammer

Det foreslås følgende justering av driftsrammer:

- I styresak 21–2023 Budsjett 2023 – justering av rammer nr. 1 ble det omtalt at Helse Nord ønsket å styrke nasjonalt team med to stillinger, som spesielt skal jobbe med utfordringer hos befolkningen knyttet til beitekrisen i reindriftsnæringen. Netto kostnad anslås til 1,45 mill. kroner som legges til Finnmarkssykehusets ramme.

- Nedleggelse av smerteklinikken ved Nordlandssykehuset har resultert i en økning i antall henvisninger til UNN. Fra 2019 har antall henvisninger på pasienter bosatt i Nordland fylke til UNN økt fra 79 til 278 i 2022. Etter en skjønnsmessig vurdering foreslås det å styrke posten Regionale funksjoner og sentralsykehusfunksjoner ved UNN med 1,5 mill. kroner, mens Nordlandssykehuset reduseres med 0,4 mill. kroner.

Medbestemmelse

Budsjett 2024, foretaksgruppen - rammer og føringer ble drøftet med de konserntillitsvalgte og -verneombud i Helse Nord RHF 18. oktober 2023. Protokoll fra møtet er lagt ved saken (vedlegg 2).

Brukermedvirkning

Budsjett 2024, foretaksgruppen - rammer og føringer legges frem for Regionalt brukerutvalg i deres møte 21. november 2023.

Administrerende direktørs vurdering

Den økonomiske utviklingen og rammebetingelser for 2024 er svært krevende for foretaksgruppen. Administrerende direktør ser med stor bekymring på hvordan den demografiske utvikling gir svært store, negative utslag for Nord-Norge i den nasjonale inntektsfordelingsmodellen. Forslag til statsbudsjett medfører stramme rammebetingelser og endrer ikke behovet for det pågående arbeidet med vurdering av funksjons- og oppgavedeling i foretaksgruppen.

Forslag til budsjettsaldering betyr økt økonomisk risiko når den sentrale reserven reduseres i budsjettet. Det sentrale overskuddet er en viktig risikoreduserende buffer i budsjett- og likviditetsplanleggingen. Adm. direktør tilrår likevel ikke å skjerpe rammebetingelsene for helseforetakene ytterligere fordi foretakene allerede har høye omstillingsutfordringer.

I 2024 vurderes den samlede likviditetssituasjonen til å være håndterbar på tross for risiko for økonomiske avvik kommende år. Dette skyldes hovedsakelig allerede utsatte investeringer.

Forslag til budsjettsaldering for 2024 er en kortsiktig løsning gjort ut fra en vurdering av foretaksgruppens helhetlige risikobilde. Effektene av nasjonal inntektsmodell har vist stadig økende inntektsreduksjon. Denne utviklingen er ikke fullt ut tatt hensyn til i Helse Nords økonomiske langtidsplan. Det må legges strammere forutsetninger til grunn ved neste rullering av økonomisk langtidsplan i juni 2024.

Det er avgjørende for gjennomføringen av økonomisk langtidsplan at helseforetakene får kontroll på egen økonomisk utvikling og at prosjektene som gjennomføres skjer i henhold til de rammene som er satt.

Vedlegg:

1. Utredning
2. Protokoll fra drøftingsmøte med KTV/KVO 18. oktober 2023